

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО УСНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ

Бартош І. А.

*аспірант кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
вул. М. Кривоноса, 2, Тернопіль, Україна
orcid.org/0000-0003-1015-4743
irinabartosh1321@gmail.com*

Ключові слова: *етапи навчання, система вправ, професійно орієнтоване спілкування, німецька мова, іноземна мова для майбутніх соціальних працівників.*

Авторка статті наголошує, що у зв'язку із скороченням аудиторних годин виникає необхідність у підборі таких технологій та методів навчання іноземної мови майбутніх соціальних працівників, які би передбачали перенесення частини навантаження на самостійну позааудиторну роботу студентів. Визначено, що досягнути поставлених цілей можливо шляхом застосування кейс-технології.

Авторкою детерміновано поняття професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою майбутніх соціальних працівників, яке розуміється як таке, що реалізується у формах діалогічного та монологічного мовлення для встановлення та поглиблення контактів в умовах іншомовного спілкування та вирішення проблем шляхом зіставлення думок і пошуку можливих варіантів розв'язку проблемних ситуацій.

Авторка наголошує, що зорієнтованість на формуванні умінь діалогічного та монологічного мовлення пов'язана із специфікою професійної діяльності майбутніх соціальних працівників. Розкрито поняття системи вправ для формування професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою майбутніх соціальних працівників. Відповідно охарактеризовано основні уміння в діалогічному та монологічному мовленні. Авторкою проаналізовано процес формування навичок усного спілкування на основі теоретико-практичного досвіду з цієї проблематики. На основі критичного аналізу наукових досліджень авторкою запропоновано три етапи формування професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою майбутніх соціальних працівників: перший етап (підготовчий), другий етап (основний), третій етап (завершальний). Третій етап ділиться на два підетапи. Метою першого підетапу є самостійне укладення кейсів студентами на основі запропонованої ними проблемної ситуації. Метою другого етапу є обговорення результатів кейсу. Авторкою запропоновано групи вправ, які корелюють з окресленими етапами. Визначення відповідних груп та видів вправ у межах запропонованої системи унаочнено в таблиці. У статті наведені приклади груп вправ відповідно до етапів формування професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою майбутніх соціальних працівників.

THEORETICAL SUBSTANTIATION OF THE EXERCISE SYSTEM FOR THE FORMATION OF PROFESSIONALLY ORIENTED ORAL COMMUNICATION IN GERMAN OF FUTURE SOCIAL WORKERS

Bartosh I. A.

*Postgraduate Student at the Department of English Philology and Methods of Teaching English
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University*

M. Kryvonosa str., 2, Ternopil, Ukraine

orcid.org/0000-0003-1015-4743

irinabartosh1321@gmail.com

Key words: *stages of learning, system of exercises, professionally oriented communication, German language, foreign language for future social workers.*

The article under studies emphasizes that due to the reduction of academic hours, assigned for FL teaching, there arises the necessity of selecting such technologies and methods of teaching a foreign language to future social workers that would be able to shift a certain amount of curriculum hours to students' independent, extracurricular work. It has been determined that applying Case technology is the best way to achieve the set objectives.

Besides, the author offers a definition of the concept of future social workers' professionally oriented oral communication in German. It is presented as the notion that is implemented in the form of dialogic and monologue speech with the purpose of establishing and promoting various contacts within foreign language communication. The concept also aims at dealing with different issues by means of comparing points of view and searching for the possible ways of solving problem situations.

Particular attention has been drawn to the fact that the focus on the formation of dialogic and monologue speech skills is related to the specifics of future social workers' professional activities. In addition, the article offers a system of exercises for the formation of future social workers' professionally oriented oral communication in German. The author analyzes the process of developing oral communication skills on the basis of theoretical and practical experience gained previously. The critical analysis of the scientific studies of the issue under discussion has enabled the author to distinguish the three stages of developing future social workers' professionally oriented oral communication in German: the preparatory stage, the basic stage, and the final stage. The latter is subdivided into two sub-stages. The objective of the former sub-stage is students' independent modelling of cases on the basis of the problem situation they devise on their own. The objective of the second sub-stage is the discussion of the case results. The author of the investigation suggests groups of exercises that correlate with the above stages. The respective groups and types of exercises within the proposed system have been included into the table and are presented in the article in accordance with the stages of forming future social workers' professionally oriented oral communication in German.

Постановка проблеми. У зв'язку із скороченням аудиторних годин виникає необхідність у підборі таких технологій та методів навчання іноземної мови майбутніх соціальних працівників, які би передбачали переніс частини навантаження на самостійну позааудиторну роботу студентів. У процесі пошуку такої технології варто брати до уваги, що основними цілями професійно орієнтованого навчання згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти є досягнення практичної

та професійної мети навчання іноземної мови [2]. Практичною метою навчання професійно орієнтованого спілкування майбутніх соціальних працівників є досягнення ними володіння німецькою мовою на рівні B2. Професійна мета передбачає формування умінь продукувати діалогічне та монологічне мовлення у межах професійних тем, уміти виокремлювати, аналізувати та вирішувати проблемні ситуації, шукати шляхи їх вирішення, уміння вести дискусії, наводячи аргументи та контраргументи. Вважаємо,

що досягнути поставлених цілей можливо шляхом застосування кейс-технології.

Вплив застосування кейс-технології на реалізацію професійно орієнтованого навчання зумовлює детальне дослідження вчених. Кейс-технологія пропонувалася для формування лексичної компетентності у письмі [11], для навчання усного спілкування [4], зокрема для навчання діалогічного мовлення [13], як засіб навчання, що реалізується через рольові ігри та симуляції [15], як електронний засіб навчання міжкультурного спілкування [1] як спосіб організації навчального матеріалу для навчання професійно орієнтованої дискусії [7]. Також нами віднайдені дослідження щодо застосування кейс-технології для навчання комунікативної компетентності майбутніх соціальних працівників [9]. Однак питання розроблення методики навчання майбутніх соціальних працівників професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою є недостатньо вивченим і потребує додаткових досліджень.

Мета статті – виділити та описати етапи навчання майбутніх соціальних працівників професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою із використанням кейс-технології, а також визначення вправ відповідно до обґрунтованих етапів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж ми перейдемо до розгляду системи вправ навчання, детермінуємо спочатку поняття професійно орієнтованого усного спілкування майбутніх соціальних працівників в контексті нашого дослідження. Ми екстраполюємо визначення О. Канюк та І. Козубовської і визначаємо професійно орієнтоване усне спілкування майбутніх соціальних працівників як таке, що реалізується у формах діалогічного та монологічного мовлення для встановлення та поглиблення контактів в умовах іншомовного спілкування та вирішення проблем шляхом зіставлення точок зору і пошуку можливих варіантів розв'язку проблемних ситуацій [3, с. 57].

Зорієнтованість на формуванні умінь діалогічного та монологічного мовлення пов'язана із специфікою професійної діяльності майбутніх соціальних працівників. Розвиток умінь діалогічного мовлення передбачає ініціювати та закінчувати діалог, застосовувати мовленнєві кліше, запитувати необхідну інформацію, адекватно реагувати на репліки співрозмовника, вести діалог відповідно до комунікативної ситуації в межах теми [10, с. 12].

Мовленнєві уміння монологічного мовлення передбачають комбінування мовленнєвих зразків на основі певної логічної схеми, уміння повно висловлюватись відповідно до запропонованої комунікативної ситуації, використовувати мовний матеріал, а також використовувати раніше вивчений матеріал, залучати для викладу певної теми матеріал суміжних тем [6, с. 40].

Окресливши поняття професійно орієнтованого усного спілкування майбутніх соціальних праців-

ників та мовленнєві уміння діалогічного та монологічного мовлення, розглянемо поняття «система вправ». Опираючись на визначення С. Шатілова, систему вправ розуміємо як сукупність необхідних типів, видів та різновидів вправ, що виконуються в такій послідовності і кількості, які враховують закономірності навичок та вмінь у різних видах мовленнєвої діяльності, в їх взаємодії та забезпечують максимально високий рівень оволодіння іноземною мовою у заданих умовах [12, с. 59]. У контексті нашого дослідження ми розглядаємо систему вправ для формування навичок усного спілкування у формах діалогічного та монологічного мовлення із врахуванням кейс-технології. Ефективність формування системи вправ залежить безпосередньо від поетапності формування і розвитку навичок та вмінь усного спілкування. Розглянемо етапи формування навичок усного спілкування.

Процес формування згаданих вище навичок доволі складний, він не обмежується розвитком лише умінь в діалогічному та монологічному мовленні. Теоретико-практичний досвід із питань дослідження особливостей формування усного спілкування показав, що вчені розглядають це питання комплексно і виділяють 3 основні етапи формування усного спілкування [5; 16]. На першому етапі відбувається ознайомлення з новим мовним матеріалом, тобто формуються лексичні, граматичні та аудитивні навички, а також ознайомлення з одиницями діалогічного та монологічного мовлення.

На меті другого етапу є автоматизація та вдосконалення навичок: на рівні фрази або речення, утворення діалогів і монологічних висловлювань. Зазвичай на цьому етапі доцільно використовувати матеріал, який був опрацьований протягом попереднього етапу.

На третьому етапі продовжується автоматизація дій з уже новим мовленнєвим матеріалом, що характеризується розвитком невідготовленого усного висловлювання. Головною особливістю цього етапу є те, що мовленнєвий матеріал використовується у зовсім нових ситуаціях, які можуть бути у формі діалогів-дискусій, презентацій, проєктів, розігрування рольових ігор.

Взявши до уваги поетапність формування навичок усного мовлення, а також врахувавши кейс-технологію, пропонуємо такі етапи формування майбутніх соціальних працівників професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою: підготовчий, основний, завершальний. Розглянемо детальніше кожен з етапів.

Метою першого етапу (підготовчий етап) є формування загальних умінь, необхідних для творення усного спілкування: лексичних, граматичних навичок, навичок аудіювання, розширення знань щодо структурних та лінгвістичних особливостей діалогічного та монологічного мовлення соціальних працівників, а також розширення знань щодо стратегій і підходів у роботі соціальних працівників.

На другому етапі (основний етап) доцільно розвивати вміння аналізувати, збирати та систематизувати інформацію, формувати вміння вживати мовленнєві формули та засоби міжфразового зв'язку, вміння аргументувати, презентувати інформацію, створювати первинні вислови у формах діалогічного та монологічного мовлення.

Третій етап (завершальний етап) поділяється на 2 підетапи, кожен з яких виконує свої функції. Метою першого підетапу є самостійне формування студентами кейсів. Така форма роботи пропонується вченими як спосіб "case discussion". Він полягає в тому, що студенти дискутують та аналізують кейси, написані та продемонстровані іншими студентами [17, р. 20]. Майбутні соціальні працівники створюють кейси відповідно до визначених викладачем вимог, які наведені в таблиці 1. Основною вимогою до створення кейсів є самостійний пошук проблемної ситуації в межах визначеної теми. Вважаємо, що такий спосіб роботи над кейсами дасть змогу максимально наблизити процес навчання до реальних умов майбутньої професійної діяльності, спонукатиме до критичного мислення, а також дасть змогу автоматизувати навички та вміння, здобуті на попередніх етапах навчання.

Таблиця 1

Структура кейсу

Вступ	Представлення теми
Опис ситуації	Опис проблемної ситуації
	Опис контексту ситуації (що призвело до ситуації)
Розвиток кроків допомоги	Обґрунтування вибору технології для роботи з випадком
	Описати кроки допомоги (в який спосіб буде відбуватися допомога, яка послідовність дій)
Оцінювання	Оцінювання результатів та прогнозування подальшого розвитку подій
Висновки	Загальні висновки

Другий підетап реалізується безпосередньо в аудиторії. Спочатку студенти презентують свої кейси

відповідно до визначених вимог. Тоді відбувається дискусія стосовно запропонованих кроків допомоги. В межах дискусії студенти аргументують свій вибір та пропонують альтернативні шляхи вирішення проблемних ситуацій. На завершення відбувається аналіз проведених презентацій та дискусій.

Охарактеризувавши запропоновані етапи для формування професійно орієнтованого усного спілкування майбутніх соціальних працівників німецькою мовою, доцільно охарактеризувати відповідні вправи.

У процесі розроблення вправ ми проаналізували наявні нині класифікації [8; 14] і виділяємо такі критерії:

- за спрямованістю на прийом та видачу інформації (рецептивні, репродуктивні, рецептивно-репродуктивні, продуктивні, рецептивно-продуктивні);
- за комунікативним компонентом (комунікативні, умовно-комунікативні, некомунікативні);
- за способом виконання (усні, письмові, фронтальні, хорові, індивідуальні, парні, групові);
- за місцем виконання (аудиторні, позааудиторні);
- за наявністю чи відсутністю опор (без опор, зі спеціально створеними опорами, із природними опорами);
- за рівнем керування (з повним, з частковим, з мінімальним керуванням).

Результати визначення у межах системи вправ груп та видів вправ для формування професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою унаочнено у таблиці 2.

Тема: *Abhängigkeit*

Підготовчий етап

Група 1.1. Ознайомлення із проблематикою теми.

Ціль вправи: критичний аналіз ілюстративних джерел, збір ідей (брейнстормінг).

Характеристика вправи: рецептивна, некомунікативна, усна, фронтальна, аудиторна, зі спеціально створеними опорами, з частковим керуванням.

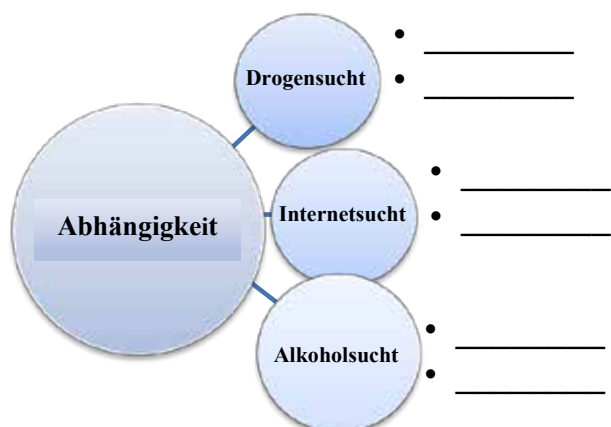
Завдання: Was sagen die Fotos über die Menschen aus?

Таблиця 2

Система вправ для формування професійно орієнтованого спілкування німецькою мовою майбутніх соціальних працівників

Етап/ Підетап	Групи вправ	Типи вправ	Види вправ
Перший етап (Підготовчий)	1.1. Вправи на ознайомлення з проблематикою теми 1.2. Вправи на розвиток лексичних навичок; 1.3. Вправи на розвиток граматичних навичок; 1.4. Вправи на розвиток умінь аудіювання; 1.5. Вправи на поглиблення та активізацію знань, стратегій і підходів соціальної роботи в Німеччині	– Рецептивні / рецептивно-репродуктивні; – Некомунікативні / умовно-комунікативні / комунікативні; – Усні/письмові; – Фронтальні / у малих групах / індивідуальні; – Аудиторні / позааудиторні; – З опорою / без опори; – З частковим керуванням / з повним керуванням / з мінімальним керуванням.	– Критичний аналіз ілюстративних джерел, брейнстормінг; – Створення Mind Map із продовженням виразів, доповненням речень; – Аудіювання з критичним розумінням прослуханого; – Читання тексту із проведенням порівняльного аналізу.
Другий етап (Основний)	2.1. Вправи на аналіз та збір матеріалів; 2.2. Вправи на забезпечення мовленнєвим матеріалом; 2.3. Вправи на формування умінь вживати мовленнєві формули; 2.4. Формування умінь аргументувати та презентувати інформацію; 2.5. Вправи на формування первинних висловів	– Рецептивні / рецептивно-репродуктивні; – Некомунікативні / умовно-комунікативні / комунікативні; – Усні / письмові; – У малих групах / індивідуальні; – Аудиторні / позааудиторні; – З опорою / без опори; – З частковим керуванням / з мінімальним керуванням / без керування	– Критичний аналіз та порівняння статистичних даних; – Зіставлення мовленнєвих шаблонів; – Збір аргументів «ЗА» і «ПРОТИ»; – Короткий виклад прочитаної інформації із висловленням власної думки; – Розширення висловлювання.
Третій етап (Завершальний) Підетап 1	Розвиток умінь формувати кейс	– Продуктивні; – Комунікативні; – Індивідуальні/групові; – Письмові; – Позааудиторні; – З опорами; – З мінімальним керуванням.	– Пошук проблемної ситуації; – Аналіз ситуації; – Підбір технології для роботи з випадком; – Опис кроків допомоги; – Критична оцінка запропонованих кроків.
Третій етап (Завершальний) Підетап 2	3.1. Розвиток умінь підготовленого монологічного мовлення; 3.2. Розвиток умінь непідготовленого діалогічного мовлення; 3.3. Розвиток умінь непідготовленого монологічного мовлення.	– продуктивна, комунікативна, індивідуальна / групова, позааудиторна, з опорою / без опори, з мінімальним керуванням / без керування.	– Презентація доповіді по кейсу; – Проведення дискусії; – Підведення підсумків

Група 1.2. На розвиток лексичних навичок
Ціль вправи: активізувати та розвивати лексичні знання і навички.

Характеристика вправи: рецептивно-репродуктивна, некомунікативна, у малих групах, аудиторна, з опорою, з частковим керуванням.

Завдання: Sammeln Sie weitere Begriffe zum Thema „Abhängigkeit“ und machen Sie die Mind-Map.

Група 1.3. На розвиток граматичних навичок
Ціль вправи: розвивати граматичні навички студентів.

Характеристика вправи: рецептивно-репродуктивна, некомунікативна, письмова, індивідуальна, аудиторна, з опорою, з повним керуванням.

Завдання: Schreiben Sie den Satz weiter. Benutzen Sie dabei „weil“ und „deshalb“.

Drogenkonsum hat große Folge, weil _____

Група 1.4. На розвиток вміння аудіювання

Ціль вправи: розвивати аудитивні навички з критичним розумінням змісту прослуханого.

Характеристика вправи: рецептивна, умовно-комунікативна, індивідуальна, аудиторна, без опору, із частковим керуванням.

Завдання: Sehen Sie einen Doku – Film

https://www.youtube.com/watch?v=18GmA0A5z9w&list=PLGIFYPm2NH0CtV9UhgvVG0c_nc42cSiTKf&index=4&t=2495s

Welche Schwerpunkte werden im Video dargestellt?

Welche Problemsituationen können Sie auswählen?

Група 1.5. На поглиблення та активізацію знань стратегій і підходів соціальної роботи в Німеччині

Ціль вправи: поглибити знання стратегій та підходів соціальної роботи, створення порівняльного аналізу.

Характеристика вправи: рецептивна, комунікативна, індивідуальна, позааудиторна, з природною опорою, з мінімальним керуванням.

Завдання: Lesen Sie den Text über Ansätze und Strategien der sozialen Arbeit in Deutschland. Welche Ansätze und Strategien der sozialen Arbeit in der Ukraine sind Ihnen bekannt?

Arbeitsansätze der Sozialen Arbeit im Umgang mit Sucht

Drogenhilfe und Drogenpolitik in Deutschland bewegen sich in einer Polarität. Auf der einen Seite steht eine akzeptierende Sicht des Drogengebrauchers, der eine Überhilfe braucht, seinen Drogenkonsum nicht problematisiert ist.

Auf der anderen Seite steht eine konfrontierende Sicht, die den Drogenkonsum als Sucht und damit als Krankheit etikettiert.

Dazwischen liegt eine Haltung, die dieser Polarität umfassender gerecht werden will: es geht darum, mit einer motivierende Haltung den Klienten in seiner derzeitigen Sicht zu akzeptieren, seine eigene Problemsicht zu ergründen und ihn auf Diskrepanzen in einer partnerschaftlichen Weise aufmerksam zu machen.

Hilfe für Suchtkranke in Deutschland zeichnet sich dadurch aus, dass möglichst frühzeitig Hilfe vor Ort angeboten wird, um weitere Verschlimmerung zu vermeiden. Dabei sollen in erster Linie die Eigenkräfte des Betroffenen und seiner sozialen Umgebung gestärkt werden. Auf Grund der verschiedenen Trägerschaften ist es eine große Aufgabe, die Hilfeeinrichtungen im Suchtbereich miteinander zu vernetzen.

Grundprinzipien der Hilfe:

- Frühe Intervention
- Ressourcenorientierung
- Selbsthilfe vor Fremdhilfe
- Basisversorgung
- Vorrang ambulanten Hilfe
- Prinzip der Wohnortnähe
- Kooperation der Hilfesysteme
- Mehrdimensionale Schadensminimierung

Другий етап (Основний)

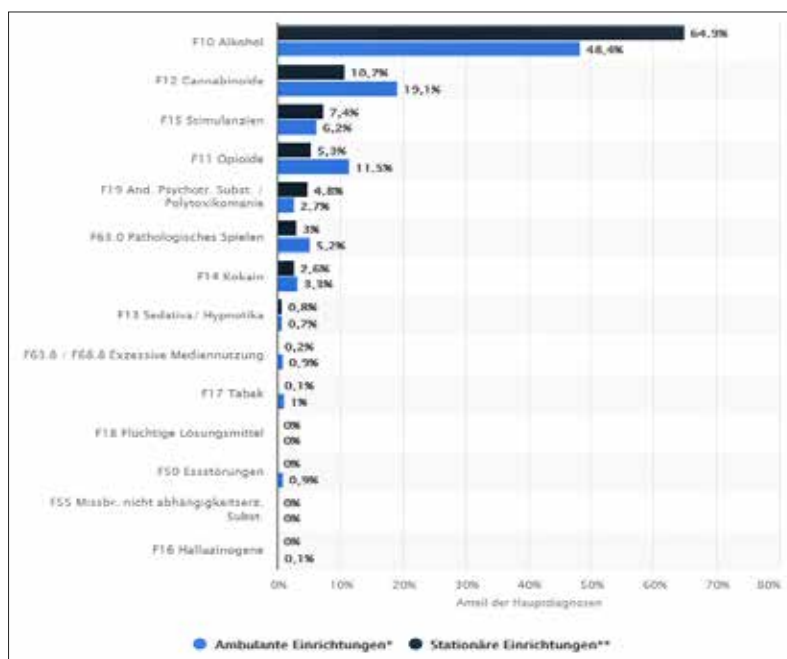
Група 2.1. На аналіз і збір матеріалів

Ціль вправи: розвиток навичок критичного аналізу та порівняння інформації.

Характеристика вправи: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, індивідуальна, позааудиторна, з природною опорою, без керування.

Завдання: Sehen Sie die Statistik „Anteil der Hauptdiagnosen in ambulanten und stationären Suchthilfeeinrichtungen in Deutschland im Jahr 2018“ an.

Finden Sie solche Statistik in der Ukraine und vergleichen Sie sie.

Група 2.2. На забезпечення мовленнєвим матеріалом

Ціль вправи: забезпечення мовленнєвим матеріалом для розвитку умінь презентувати інформацію.

Характеристика вправи: рецептивно-репродуктивна, умовно- комунікативна, індивідуальна, аудиторна, з штучною опорою, з частковим керуванням.

Завдання: Sehen Sie folgende Redemittel. Schreiben Sie sie in die Tabelle nach Themen aus.

Ich spreche heute zum Thema/Zusammenfassend möchte ich sagen/Ich komme jetzt zum Schluss/Heute möchte ich mich der Frage dem Thema...widmen/In der erster Linie geht es darum, dass/Die Situation erzählt über/In meinem Vortrag geht es um/Außerdem hinaus wird gezeigt/Das wären die wichtigsten Informationen zum Thema/Eine wesentliche Aussage ist/Insgesamt kann man sagen/Das Thema lautet.../Hauptsächlich wird erklärt

Einleitung	Informationen wiedergeben	Schluss

Група 2.3. На формування умінь вживати мовленнєві формули

Ціль вправи: уміння збирати аргументи «ЗА» і «ПРОТИ».

Характеристика вправи: рецептивно-репродуктивна, некомунікативна, групова, аудиторна, з опорою, з частковим керуванням.

Завдання: In vielen Ländern der Welt ist Cannabis schon legal. Seit 10.3.2017 ist Cannabis in Deutschland nur als medizinisches Mittel legal in Apotheken und ist auf Rezept erhältlich. Es gibt Ideen Cannabis vollständig zu legalisieren. Sammeln Sie „PRO“ und „CONTRA“ Argumente dazu. Arbeiten Sie in 2 Gruppen. Benutzen Sie dabei folgende Redewendungen

Pro	Contra
Das Wichtigste hier ist... Es ist positiv, dass... Ein Vorteil ist, ... Für die Legalisierung spricht...	Ich finde nicht zulässig, ... Es ist negativ, dass... Ein Nachteil ist,... Gegen Legalisierung spricht...

Група 2.4. На формування умінь аргументувати та презентувати інформацію

Ціль вправи: формування уміння аргументувати власну думку.

Характеристика вправи: рецептивно-репродуктивна, умовно-комунікативна, у малих групах, аудиторна, з опорою, з мінімальним керуванням.

Завдання: Sie haben PRO und Contra Argumenten über Cannabis-Legalisierung gesammelt. Teilt jetzt in Paaren und beweisen Sie Ihre Position.

Група 2.5. На формування первинних висловів

Ціль вправи: представлення інформації у формі монологу-презентації.

Характеристика вправи: рецептивна, комунікативна, індивідуальна, аудиторна, з опорою, з повним керуванням.

Завдання: Sehen Sie das Video „Alkoholentzug – der lange Weg aus der Abhängigkeit“ an. <https://www.youtube.com/watch?v=wdJP5Waas2E>

Schreiben Sie aus, welche Folge von Alkoholsucht hatte Michael? Wie kämpft er mit diesem Problem? Präsentieren Sie Ihre Ergebnisse

Завершальний етап

Підетап 1

Група 3.1. розвиток умінь підготовленого монологічного мовлення.

Ціль вправи: розвивати вміння монологічного мовлення (презентація-доповідь).

Характеристика вправи: продуктивна, комунікативна, індивідуальна, позааудиторна, з опорою, з мінімальним керуванням.

Завдання: Sie haben das Thema *Abhängigkeit* gearbeitet. Bilden Sie ein Case. Um erfolgreich diese Aufgabe zu erledigen gebrauchen Sie folgende Punkte:

Einleitung	Präsentieren Sie das Thema
Beschreibung der Situation	Beschreiben Sie die Problemsituation Beschreiben Sie die Vorgeschichte
Entwicklung der Hilfeschritte	Begründen Sie, welche Arbeitsansätze haben Sie gewählt? Beschreiben Sie die Hilfeschritte
Bewertung	Bewerten Sie die Ergebnisse und beschreiben Sie Erwartungen
Schlussfolgerungen	Allgemeine Schlussfolgerungen

Підетап 2

Група 3.1. На формування умінь підготовленого монологічного мовлення

Ціль вправи: розвивати уміння монологу-презентації.

Характеристика вправи: продуктивна, комунікативна, індивідуальна/групова, аудиторна, з опорою, без керування.

Завдання: Präsentieren Sie Ihre Situation und Ergebnisse.

Група 3.2. На формування умінь непідготовленого діалогічного мовлення

Ціль вправи: розвивати уміння діалогу-дискусії.

Характеристика вправи: продуктивна, комунікативна, групова, аудиторна, без опори, з мінімальним керуванням.

Завдання: Sie haben Präsentationen von Ihren Kollegen gehört. Finden Sie die präsentierten Ergebnisse erfolgreich oder nicht? Warum? Stellen Sie die Fragen und diskutieren Sie.

Група 3.3. На формування умінь непідготовленого монологічного мовлення

Ціль вправи: розвивати уміння непідготовленого монологічного мовлення.

Характеристика вправи: продуктивна, комунікативна, індивідуальна, аудиторна, без опори, з мінімальним керуванням.

Завдання: Machen Sie eine Zusammenfassung. Welche Hilfschritten Sind Ihrer Meinung nach effektiv? Warum? Argumentieren Sie Ihre Meinung.

Висновок. Отже, у статті ми проаналізували етапи та систему вправ для навчання майбутніх соціальних працівників професійно орієнтованого усного спілкування німецькою умовою з урахування технології кейс. Детерміновано поняття професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою майбутніх соціальних працівників. Описано основні уміння та навички в діалогічному та монологічному мовленні. Ми виділили три етапи формування професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою

майбутніх соціальних працівників: перший етап (підготовчий), другий етап (основний) та третій етап (завершальний). У свою чергу третій етап ділиться на два підетапи. Запропоновано систему вправ, яка синхронізує відповідно до виокремлених нами етапів. Наведено приклади груп вправ для формування професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою майбутніх соціальних працівників. Вважаємо, що виконання вправ цієї системи сприятиме ефективному формуванню у майбутніх соціальних працівників професійно орієнтованого усного спілкування німецькою мовою.

Перспективою подальшого дослідження вважаємо створення моделі навчання майбутніх соціальних працівників професійно орієнтованого усного спілкування німецькою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бігич О.Б. Електронний кейс як засіб формування у майбутніх менеджерів туризму міжкультурної компетентності. *Іноземні мови*. 2017. №1. С. 17–22.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.
3. Канюк О.Л., Козубовська І. В. Формування умінь іншомовного ділового спілкування у майбутніх соціальних працівників. Ужгород, 2008. 140 с.
4. Кунакова К.У. Features of formation of foreign language professionally-oriented competence of law students on the basis of case study. *Известия КазУМОиМЯ имени Абылай хана серия «Педагогические науки»*. 2020. №3. С. 61–68.
5. Пассов Е.И. Урок иностранного языка. Москва : Глосса-Пресс, 2010. 640 с.
6. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. М. : Русский язык, 1989. 280 с.
7. Сімкова І.О. Методика навчання англomовної професійно орієнтованої дискусії студентів інженерних спеціальностей : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2010. 304 с.
8. Склярєнко Н.К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь. *Іноземні мови*. 1999. № 3. С. 3–7.
9. Солодовникова Ю.Ю. Формирование иноязычной коммуникативной компетентности как условие совершенствования профессиональной подготовки специалиста социальной работы. *Вестник Костромского государственного университета*. 2009. № 2. С. 204–208.
10. Черниш В. В. Навчання іншомовного діалогічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу. *Іноземні мови*. 2012. №4. С. 11–27.
11. Чорна І.Ю. Формування у майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в письмі засобом кейс-технології : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.02. Тернопіль, 2017. 268 с.
12. Шатилов С.Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. М. : Просвещение. 1986. 222 с.
13. Ярошенко О.В. Формування англomовної професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні майбутніх викладачів на основі кейс-методу : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2015. 260 с.
14. Funk H. *Methodische Konzepte für den Deutsch als Fremdsprache-Unterricht. Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Ein internationales Handbuch*. Berlin/New York : Mouton de Gruyter, 2010. (Halbband 1). С. 940–952
15. Kiefer H.M. *Kommunikative Kompetenzen im Berufsfeld der Internationalen Steuerberatung* : Dr. phil. genehmigte Dissertation. Berlin, 2011. 404 с.
16. *Methodik des Fortgeschrittenenunterrichts*. München : Goethe Institut, 1998. 405 с.
17. Shulman L. *Toward a pedagogy of cases*. Shulman, Judith (Hg.) *Case methods in Teacher Education*. 1992. С. 1–30.

REFERENCES

1. Bihych, O.B. (2017). Elektronnyi keis yak zasib formuvannia u maibutnikh menedzheriv turizmu mizhkulturnoi kompetentnosti [Electronic case as a means of developing future tourist managers' intercultural competence]. *Foreign languages*, Vol. 1. P. 17–22
2. Zahalnoievropeiski Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia (2003). [Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching]. Scientific editor of the Ukrainian edition Dr. ped. Sciences, Prof. S.Yu. Nikolaeva. Lenvit. P. 273.
3. Kaniuk O.L., Kozubovska I.V.(2008). Formuvannia umin inshomovnoho dilovoho spilkuvannia u maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv [Developing future social workers' skills in foreign language business communication]. Uzhhorod: UzhNU
4. Kunakova K.U. (2020). Features of formation of foreign language professionally-oriented competence of law students on the basis of case study. *Yzvestyia KazUMoYMiA ymeny Abylai khana seryia «Pedagogical sciences»*. Vol. 3. P. 61–68
5. Passov E.Y (2010). Urok ynostrannoho yazyka [Foreign language lesson]. Moscow. Glossa-Press. P. 640
6. Passov E.Y. (1989). Osnovy kommunkatyvnoi metodyky obuchenya ynoiazychnomu obshcheniyu [Fundamentals of communicative methods of teaching foreign language learning]. Moscow : Russian language. P. 280
7. Simkova I.O. (2010). Metodyka navchannia anhlomovnoi profesiino oriietovanoi diskusii studentiv inzhenernykh spetsialnosti [Methods of teaching English-speaking professionally oriented discussion to the students of engineering specialties]. (Doctoral thesis). National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”, Kyiv. P. 304.
8. Skliarenko N.K. (1999). Suchasni vymohy do vprav dlia formuvannia inshomovnykh movlennievnykh navychok i vmin [Modern requirements for exercises for the formation of foreign language speaking skills and abilities]. *Foreign languages*. Vol. 3. P. 3–7.
9. Solodovnykova Yu.Yu. (2009). Formyrovanye ynoiazychnoi kommunkatyvnoi kompetentnosti kak uslovye sovershenstvovaniya professyonalnoi podhotovky spetsyalysta sotsyalnoi raboty [Developing social workers' communicative competence in foreign language professional education]. *Bulletin of Kostroma state university*. Vol. 2. P. 204–208
10. Chernysh V.V. (2012). Navchannia inshomovnoho dialohichnoho movlennia v aspekti kompetentnisnoho pidkhodu [Teaching foreign language dialogic speech in the aspect of competence approach]. *Foreign languages*. Vol. 4. P. 11–27
11. Chorna I.Yu. (2017). Formuvannia u maibutnikh marketolohiv anhlomovnoi leksychnoi kompetentnosti v pysmi zasobom keis-tekhnologii [Developing future marketers' English-speaking lexical competence in writing by means of case technology]. (Doctoral thesis). Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil.
12. Shatylov S.F. (1986). Metodyka obuchenya nemetskomu yazyku v srednei shkole [Methods of teaching German in secondary school]. *Prosveshchenye*. Moscow. P. 222
13. Yaroshenko O.V. (2015). Formuvannia anhlomovnoi profesiino oriietovanoi kompetentnosti v dialohichnomu movlenni maibutnikh vykladachiv na osnovi keis-metodu [Developing future teachers' professionally oriented competence in dialogic speech on the basis of case method]. (Doctoral thesis). Kyiv National Linguistic University, Kyiv.
14. Funk H. (2010). *Methodische Konzepte für den Deutsch als Fremdsprache-Unterricht. Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Ein internationales Handbuch*. Berlin/New York : Mouton de Gruyter, (Halbband 1). P. 940–952
15. Kiefer, K.H. (2011). *Kommunikative Kompetenzen im Berufsfeld der internationalen Steuerberatung. Möglichkeiten ihrer Vermittlung im fach- und berufsbezogenen Fremdsprachenunterricht unter Einsatz von Fallsimulationen*. (Doctoral Thesis). Technischen Universität Berlin, Berlin
16. *Methodik des Fortgeschrittenenunterrichts*. (1998). München. Goethe Institut. 405 c.
17. Shulman, L. (1992). Toward a pedagogy of cases. In: Shulman, Judith (Hg.): *Case methods in Teacher Education*. New York : Columbia University, S 1–30